

CAPUT XV.

Exceptio tertia ex Theologorum circa determinandam dogmatis qualitatem diffensione, & prætensa immediate revelationis incertitudine in ordine ad præsentem doctrinæ articulum a veritatibus fide divina credendis eximendum. Hujus occasione plura, eaque singularia notantur ad rectam fidei veritatum notionem scitu necessaria. Inde arguitur, præsentem doctrinæ articulum ad veritates fide divina credendas non pertinere. Hac occasione plura notantur ad rectam veritatum fidei notionem scitu necessaria. Ostenditur ex Veroniana fidei Catholicæ Regula præsens doctrinæ caput fidei catholicæ veritatibus accensendum esse. Cui nihil præjudicat memorata Theologorum diffensio. Horum potius communis in agnoscenda dogmatis veritate consensus oppositam Jacobi Thesim manifestæ falsitatis convincit, & in censurandis orthodoxæ doctrinæ assertoribus nimiam arguit dictatoriæ auctoritatis licentiam, atque demum palinodiæ canendæ necessitatem imponit.

§. CXLIII. **E**xceptio tertia. Erit fortasse, qui rursus oggerat: haud satis patere, quo merito ad fidei veritates referri præsens doctrina possit; quæ a pluribus Theo-

logis *Suarezium* secutis, non aliter, nisi ut pura *conclusio theologica* consideratur: hæc enim cum *mediata* solum revelatione constet, nunquam in fidei dogma, quod *immediatæ* revelationi divinæ innititur, assurgere valebit. Quid? quod hodie dum celebriores, & academici etiam Theologi præfens doctrinæ caput ultra meritum scholasticæ opinionis haud exporrigant, ut propterea Exim. *Gazzaniga* oppositam Scoti, Durandique sententiam a Pelagio in hoc differre asserat, quod legis naturalis observantiam, quam hi solis naturæ viribus possibilem affirmabant, meritoriam esse vitæ æternæ nunquam docuissent. a) Profecto, si qua doctrinæ huic inesset *immediatæ* revelationis tam perspicua lux; quis hanc *Suarezii*, totque insignium Theologorum effugere aciem potuisse eredit? Non igitur cudenda sunt nova fidei dogmata, nisi de *immediatæ* revelationis existentia certo constet, quæ certitudo aliunde, quam ex sola propositione Ecclesiæ omnibus facta, quæ tamen circa præfens doctrinæ caput hucusque desideratur, plene haberi omnino nequit. Et quamvis ante solemnem Ecclesiæ propositionem *probabilis* haberi possit *notitia* revelationis, hanc tamen neutquam sufficere ad *assensum fidei supernaturalis*, Innocentius XI. oppositam damnans propositionem declaravit.

§. CXLIII. Antequam exceptionem hanc diluamus, operæ pretium fuerit, pro nata occasione, quædam circa hoc thema haud omnibus satis comperta meliori in lumine collocare. Imprimis igitur observandum est, non omnes ejusdem generis esse fidei veritates. I) Sunt harum aliquæ, quæ licet in verbo Dei scripto, vel tradito *immediate* sint revelatæ; non tamen ita satis clare & distincte in verbo Dei revelatæ sunt, ut earum
reve-

a) Prælect. Theolog. Tom. III. Diss. III. Cap. 5. n. 56.
Edit. Vindobon. de anno 1774.

revelatio sufficienter cognosci ab omnibus possit; neque adhuc ab Ecclesia omnibus propositæ sunt tanquam fide divina credendæ. 2) Aliæ ita quidem ab Ecclesia aliquando propositæ sunt, quarum tamen propositio in plurimorum memoria temporis progressu ita oblitterata est, ut, quemadmodum notat *Sylvius a)*, nihil jam de ea sufficienter fidelibus constet; prout accidit certis fidei veritatibus doctrinam de gratia concernentibus. 3) Aliæ demum sunt, quarum propositio *per Ecclesiam in Concilio universali docentem, & expresse desinentem, vel ex sensu omnium tum Pastorum, tum fidelium præctice eloquentem, b)*, omnibus semel facta, omnibus aut plerisque adhuc dum perspecta est, & explorata. Et hæc quidem propositio proprie constituit certum fidei *catholicæ* articulum.

Quamvis autem primi & secundi generis veritates proprie non pertineant ad fidem *catholicam*; sunt tamen fide divina credendæ ab iis, quibus sufficienter constat, eas in scriptura vel traditione contineri, aut aliquando, ut notat *Gerson c)*, cæu fidei veritates ab Ecclesia fuisse propositas; quas tamen, qui credere respueret, secundum *Veronianam* fidei regulam *d)*, in foro Ecclesiæ pro hæretico habendus non esset, neque communionem Ecclesiasticam continuo privandus.

N 2

§. CXLV.

- a) 2. 2. Q. 1. Art. 7. pag. 17. Erat quidem fidei priusquam definiretur ab Ecclesia - - - Ecclesia vel nondum proposuerat illud dogma tanquam fide catholica tenendum, aut si forte proposuerat, e plerorumque memoria exciderat, ut de eo non sufficienter constaret fidelibus. b) Veronius de regula fidei Cathol. Cap. 1. § 1. c) Tom. 1. pag. 25. obligatur aliquis, ut puta Canonista exercitatus in determinationibus S. Ecclesiæ, legendo & considerando eas certa & explicita fide tenere, & nullatenus dubitare multa, de quibus simpliter & idiotæ, imo & Theologus aliquis in casu requisitus rationabiliter, si non pertinaciter dubitaret. d) Veronius l. cit.

§. CXLV. Observandum 2) Definitionem alicujus fidei dogmatis semper præsupponere certitudinem de ejus revelatione; adeoque Ecclesiam non posse aliquid ceu fidei dogma credendum proponere, ac definire, nisi habita prius certa revelationis notitia. Cum enim nunc non fiant novæ revelationes; sequitur, ut notat Gerson a), quod *Papa, vel Concilium generale determinando de fide, seclusa revelatione speciali, non faciant aliud, nisi declarare talia esse de fide, adeoque esse certo revelata, cum pœnarum adjectione.* Et sane, si de revelatione alicujus veritatis certo constare non posset, ante ejus definitionem, quomodo, quæso, aut quo jure ad eam definiendam procedere Ecclesia posset? aut quomodo aliquis hanc definitionem recipiens contestari eum veritate poterit, se in ea recognoscere fidem & doctrinam Ecclesiæ? Ecclesia igitur dum aliquid ceu fidei dogma definit, duo præstat: 1) quod veritatem fidei, quam prius jam in scriptura vel traditione revelatam esse certo agnoscit, ut talem *auctoritative* declaret, eamque omnibus reddat *notoriam* & oppositam *hereticam* esse denunciet; 2) quod fideles omnes ad veritatem illam fide divina credendam, ita ut nemo ei scienter refragari possit, *cum pœnarum adjectione* obliget. Itaque certitudinem revelati dogmatis definitio Ecclesiæ per se non facit, sed eam necessario præsupponit. Profecto S. Bernardus non obstante suo in Sedem Apostolicam studio, haud putabat venerationem huic S. Sedi debitam in eo repositam esse ut velut incertas ac problematicas respici debere crederet, quas illa nondum definitivisset, veritates; imo contrarium potius constat ex celebri ejus apud Pontificem interposita protestatione a *Gaufrido* Abbate relata b).

§ CXLVI.

a) Tom. 2. pag. 346. Vide etiam Gersoniana pag. 88. de auctoritate Traditionis in rebus fidei b) Memorat *Gaufridus*

§. CXLVI. Observandum 3) duplex dari genus articulorum fidei. Aliqui sunt ut tales publice, & notorie in Ecclesia recogniti. Alii vero, quamvis jam alias traditi, & accurate decisi, processu tamen temporis suam amiserunt, si ita loqui licet, *notorietatem*, atque in eum statum denuo reciderunt, in quo ante decisionem fuerant. Enim vero Ecclesia decidendo non facit novos fidei articulos; sed reddit eos solum notorios, quo fit, ut quamdiu ita notorii subsistunt, negare eos nemo possit, quin fidem lædat, & fiat hæreticus. Sed quemadmodum hæreticus non est, qui aliquem fidei articulum

N 3

negat,

fridus Abb. Clareval. de Gilberto Porret. Epist. apud S. Bernardum pag. 1322. S. Bernardum, postquam in Conventu Rhemeni quosdam articulos doctrinæ *Gilberti Porretani* Pictaviensis Episcopi oppositos cum cæteris Episcopis & Doctoribus adornasset, hanc suo & reliquorum nomine apud Pontificem & Cardinales declarationem interposuisset: *Ille (Gilbertus) vobis sub hoc tenore tradidit suam Confessionem, ut paratus esset & corrigere, siquid vobis aliud videretur: nos hujusmodi conditionem penitus excludentes, sic vobis nostram offerimus, ut noveritis, quod in hoc sumus, in hoc perseverabimus, nihil penitus mutaturi.* Hac autem declaratione minime offensus Pontifex, articulos illos approbando confirmavit. Protestatio huic non absimilis occurrit in Synodo Lateranens. sub Martino I. Sess. 2da, quam Abbates & Monachos græcos apud Synodi Patres interposuisse retulimus (§. XXVII) in Dissert. Historica de hæresi Monothel. *Vindicti Concil. Occum. VI.* præfixa. Ubi vides nec Abbates illos cum Monachis, nec S. Bernardum cum cæteris Episcopis & Doctoribus congregatis Pontificias in fide definitiones, sive in Collegio Cardinalium, sive in particulari Synodo Romana factas, omnino infallibiles existinasse, sed tamen eos de certitudine revelatæ veritatis plenissime fuisse persuasos. Observandum vero hujusmodi protestationes locum habere non posse contra definitiones Concilii Oecumenici propter earum infallibilitatem a Christo Ecclesiæ universali promissam, vi cuius fieri nequit, ut Ecclesia doctrinam aliquam seu revelatum fidei dogma definiat, quod revelatum non sit.

negat, antequam per decisionem Ecclesiæ notorius factus est; ita hæreticus ille non est, qui negat fidei articulum jam alias quidem ab Ecclesia decisum, cujus tamen decisio postea esse notoria desuit.

Hujus generis sunt plures veritates *de gratia*. Sunt enim illæ articuli fidei, cum sint veritates in scriptura & traditione fundatæ & revelatæ; sed non erant veritates fidei *notoriæ* antequam ab Ecclesia deciderentur, nec consequenter erant hæretici, qui errorem his veritatibus oppositum docuerunt; sicut nec hæretici sunt, qui has veritates negant, ex quo per ignorantiam aut oblivionem notoriæ esse desierunt. Subsistere proinde potest submissio erga Ecclesiam cum errore his veritatibus opposito, sive quia Ecclesiæ decisio eas nondum reddidit notorias; sive quia jam earum decisio, aut fidelibus facta propositio emergentibus novis erroribus multum obscurata est, atque cumprimis apud vulgus Catholicorum sua noforeitate excidit. Et hæc quidem observatio servare debet plurimis casibus in hac materia solvendis: secus enim nemo fere esset, quem non ceu hæreticum respicere oporteret, sicque vix ullus amplius esset in Ecclesia Catholicus. a)

§. CXLVII. Ex hæctenus dictis observandum 4) multiplex discrimen, quod inter revelatum fidei articulum, & illius definitionem aut propositionem intercedit. 1) Articulus revelatus omni tempore in Ecclesia subsistit; definitio vero post longioris temporis lapsum subsequi, & iterum, ut supra agebat Sylvius, *e plerorumque memoria excidere potest*. 2) Articulus revelatus interire in

a) Vide de his: Instruction Pastorale de Monseigneur l' Eveque de Senes, sur l' Autorite infallible de l' Eglise, & sur les caracteres de ses Jugemens dogmatiques. an. 1728.

in Ecclesia nunquam potest; contra vero acta & decreta definitionis interire posse, imo plura interiisse patet ex Papæ Zozimi de gratia Decreto, aliisque Conciliorum actis. 3) Articulus fidei talis indolis esse potest, ut ejus cognitionem distinctam omnes fideles habere teneantur; uti v. g. est dogma de divinitate Christi; dum contra necesse non est, ut fidelium vulgus distincte cognoscat, dogma istud in Synodo Nicæna fuisse definitum, sed sufficit, si ejus notitia habeatur *ex manifesto omnium fidelium sensu*, aut ex perspicua S. Scripturæ doctrina, qua sola ratione circa dogma de verbi consubstantialitate diu edoctum fuisse constat S. Hilarium: nam ipsemet fatetur, quod *regeneratus pridem, & in Episcopatu aliquantisper manens fidem Nicænam nunquam nisi exulaturus audiverit a*). 4) Demum articulus fidei sola immediata revelatione divina constat; at ejus propositio ab Ecclesia fieri variis modis potest. Primo *indirecte*, dum scripturam cum omnibus ac singulis in ea *perspicue* contentis credendam proponit (§. CXX.) Secundo *practice*, dum videlicet Ecclesia ex sensu omnium tum pastorum, tum fidelium velut *practice* loquitur (§. CXLIV.) Tertio *expresse & juridice*, quoties nempe in Concilio universali *expresse* aliquid definit, & cum adjectione pœnarum (§. CXLV.) credendum proponit. Duobus prioribus modis dogmatum propositio solum fiebat primis tribus Ecclesiæ sæculis usque ad primum Nicænum generale Concilium. Inde vero successit tertius propositionis modus tanquam ultimum remedium terminandis fidei controversiis, errantibusque in officio continendis, nec non ad frangendam hæreticorum pervicaciam subinde necessarium. *) Et hos tres proponendi modos complectitur

N 4

jam

a) Lib. de Synod. n. 91. pag. 1203.

*) Dixi: *subinde necessarium*: Nam ad damnandas hæreses, decidendasque fidei controversias extremum illud remedium

jam laudata *Veroniana* Catholicæ fidei regula a). Omnis igitur fidei articulus uno ex his tribus modo propositus fidei *catholica* articulus est.

§. CXLVIII.

dium absolute necessarium non est; sed sufficit sapius Pastorum Ecclesiæ iudicium, prout docet S. Augustinus L. 4. ad Bonifacium Cap. 12. ubi Pelagianorum ad generale Concilium provocantium audaciam ita perstringit: *Aut vero Congregatione Synodi opus erat, ut aperta perniciēs damnaretur, quasi nulla hæresis aliquando, nisi Synodali Congregatione damnata sit; cum potius rarissima inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis existeret; multoque sint, atque incomparabiliter plures, qua ubi existerunt, illic improbari, damnarique meruerunt: atque inde per ceteras terras devitandæ innotescere potuerunt. Verum istorum superbia - - hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe catholicum, quoniam Domino eis resistente pervertere nequeunt, saltem commovere conantur: cum potius vigilantia, & diligentia Pastoralis, post factum illis comperens, sufficiensque iudicium, ubicunque isti lupi apparuerint, conterendi sint, sive ut sanentur, atque mutantur, sive ut ab aliorum salute atque integritate videntur.*

- a) Francis. Veronius in sua regula fidei cathol. ab omnibus Sorbonæ Doctoribus in plena Congregatione Facult. Theol. adprobata, ab universo Clero Gallic. in generalibus Comitibus an. 1645. recepta, atque ab illustriss. Episcopis de Vallembourg adoptata, & ad calcem Tom. II. de controversiis fidei impressa; ubi laud. Auctor Cap. I §. I. ita dixerit: *Illud omne & solum est de fide catholica, quod est revelatum in verbo Dei, & propositum omnibus ab Ecclesia cathol. fide divina credendum. Neque refert, an illa propositio emanet a Concilio aliquo universali, ex ejus decreto, & definitione; an ex sensu fidelium omnium. Complectitur hæc regula verbum Dei: nam fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Complectitur & Ecclesiam docentem in Concilio - - universali expresse aliquid desinentem; vel ex sensu omnium rum Pastorum, rum fidelium velut præctice eloquentem - - Consentiant omnes Synodi, Patres, Theologi in hac regula statuenda.*

Ubi

§. CXLVIII. Inde jam præ manibus habes, quo oppositam exceptionem nullo negotio diluas. Enim vero ex prævie observatis facile colligitur: 1) Falsum esse, sufficientem de immediata revelationis existentia certitudinem haberi non posse, nisi post solemnem Ecclesiæ definitionem. Nam efficit quidem Ecclesiæ definitio certitudinem revelati dogmatis universalem, atque notoriam, quatenus de eo certiores reddit etiam eos, quibus antea nondum erat compertum. Sed absolutam revelationis certitudinem Ecclesia semper supponit, sine qua ad definitionem fide divina credendi dogmatis procedere ne quidem potest; uti patet ex Epistola Gregorii XV. ad Regem Hispaniæ, cui definitionem sententiæ de immaculata Conceptione B. V. instantius urgenti Pontifex rescripsit, se postulatis ejus deferre non posse; *cum nondum æterna sapientia Ecclesiæ suæ tanti mysterii penetrabilia patefecerit.* Inde colligitur 2) Ecclesiam revelationis certitudini innixam dogma præsens de insufficientia virium naturalium ad omnia peccata per legis naturalis observationem potentia morali devitanda omnibus credendum proposuisse, non solum *indirecte* per S. Scripturam pro credendorum regula propositam (§. CXX.); sed etiam *præctice, & auctoritative* quoad utrumque dogmatis articulum per Pastores, seu Episcopos Ecclesiarum particularium, ac præcipue Romanos Pontifices, illorum de hoc doctrinæ capite contra Pelagianos sancita approbantes (§. CXXIII.): atque demum etiam *juridice* in Concilio Tridentino, quod memoratum dogma quantum ad priorem ejus partem de impotentia vitandi omnia peccata terminis *expressis*; quoad alteram vero partem, nempe de impotentia servandi legem naturalem, verbis formaliter quoad sensum æquivalentibus definiit (§.

Ubi demum ad finem addit: *Atque hæc satis de regula fidei, & secretionem ex ea, doctrinæ fidei catholicæ a Scholastica, quibusvis opinionibus, & popularibus erroribus.*

(§. CXXIII.) Ex quo manifeste sequitur, dogma istud iis accensendum esse articulis, qui fide divina *catholica* credendi sunt. Colligitur rursus 3) ex dissensione Theologorum circa præsentis doctrinæ *qualitatem* an nempe *immediata*, aut tantum *mediata* revelatione constet, atque adeo an velut *fidei articulus*, an vero ceu mera *conclusio theologica* hæc doctrina respicienda sit? nihil aliud evinci posse, atque probari, quam quod Ecclesiæ propositio relate ad hunc fidei articulum respectu quorundam *notoria* esse desierit; idque vel ob neglectum Scripturæ, Traditionis, & antiquitatis ecclesiasticæ studium: *) vel quod ea, quæ in alio explicite revela-

to

*) Incredibile dictu, quantum hujus studii neglectus in fidei, morumque doctrina detrimenti attulerit, quamque lubricus sit, facilisque lapsus, nisi cognoscendis Veterum dogmatibus debita attentio adferatur, & circumspectio. Exemplo nobis esse potest supra in Exceptione laudatus *Suarezius*, quo de ita Eminentiss *Perronius*: ut Gallica ejus latine reddidit vir celebris, multisque concertationibus clarus *Jacobus Hyacinthus Serry*: *Suarez in factis, & dogmatibus antiquis, mortalium omnium ignorantissimus est.* Tumque de quodam ejus libro sibi oblato loquens: *innumera, inquit, testimonia inuento digito designavi, adeo inepte, stolide, & ignoranter ab illo exzoria, atque etiam omnino falsata. Hunc acutissimum Doctorum omnium Metaphysicum haberi dixit P. Cœffezus: cui respondi, sit ita: sæpius tamen puris, putidisque sop ismatibus evanescit. Suarez Scholasticorum omnium pessime de divina Eucharistia scripsit* Hucusque *Perroniana*: „quibus ab Auctore aliqua forte admixta fuisse epithesis posset. Nostrum exæteroquin non interponimus judicium: nec quicquam per hoc detractum *Suarezio* volumus, quem colimus hæctenus, & colimus tanquam eximium inter cæteros Scholasticos Theologum. Ideo solum hæc memoranda putavimus; ut providus quisque ac prudens statuere valeat; quam a levitate, nimiaque credulitate remorus debeat Theologus esse: quidve in aliis inferioris notæ Scriptoribus timendum forte

videri

to *implicite & obscure* quoad nos, sed tamen *immediate* revelata, ideoque fide divina credenda sunt, ab iis, quæ *mediate* tantum revelata sunt, & vel ideo objectum fidei esse non possunt, discernere haud satis noverint, ac ita utraque infcite confunderint; vel quod denique defectu notitiæ historiciæ plena, & adæquata Pelagianæ hæresis notione caruerint, nec satis exploratam habuerint ejus indolem (§. CII.); sed præcipue (§. CXXXVIII.); a nobis expositam.

§. CXLIX. Neque dicas: ex hac ipsa Theologorum dissensione circa modum credendi dogma præfens hoc saltem consequi, illud non esse fide divina *catholica* credendum. Ait enim loc. cit. *Veronius* in celeberrima, quam laudavimus, *fidei catholiciæ Regula*: „sæpius Theologi inter se, *an hoc vel illud sit fide divina credendum?* istis affirmantibus, illis negantibus, digladiantur. Quo ipso consentiunt omnes, illi etiam, qui fide divina illud esse credendum dicunt, *non esse fide divina catholica credendum, nec proinde hæreticos, & ab altari, seu Ecclesiæ communione amovendos, qui talia fide credere respuerent.*” Verum responsio in promptu est, *Veronium* nempe loqui de controversiis inter Theologos obortis circa tale dog-

III.

videri queat: si talis ac tanti habitus vir, talis tantique Cardinalis effugere in omnibus reprehensionem non potuerit. „ Est hæc ad omnium cautelam commendanda admonitio eruditi *Benedictini Placidi Stürmer*, quam ad calcem Præfationis secundæ subjecit, dum cruditam lucubrationem suam *de Myserio SS. Trinitatis in Unitate collaro* secundis curis recognitam, multisque accessionibus auctam an. 1773. typis Venetis edidisset. Hæc autem non alio consilio hic adnotanda duxi, quam ne hujus Theologi auctoritas cuiquam fraudi sit, neve placitis ejus falces continuo submitendas quis existimet. Prorsus enim a me alienum est, ut Doctori huic Eximio
— — — — — *derrahere ausim*
Hærentem capiti multa cum laude coronam.

ma, quod nullo ex prædictis modo, neque *præctice*, neque *juridice* & *auctoritative* unquam propositum ab Ecclesia fuit; aut si reapse aliquando fuisset propositum, hujus tamen propositio e plerorumque memoria ita excidit, ut de dogmate taliter proposito non jam sufficienter constare fidelibus possit. At non esse hujus generis dogma, de quo in præsentiarum agitur, ex proxime dictis liquet; hujus enim propositionem semel ab Ecclesiæ Pastoribus *præctice* non minus, quam *auctoritative* factam, fideles etiamnum *præctice* agnoscunt, ipsoque facto profitentur per supplicationes, precesque publicas ab Ecclesia, ut vidimus (§. CXXIV. — CXXV.) præscriptas, & nemini incopertas: ac proinde locum hic obtinet illud Cœlestini Pp. ad Episcopos Galliæ scribentis: *legem credendi, lex statuit supplicandi*. Unde & Patres Synodi Carthag. de an. 416. postquam anathema dixissent doctenti: *humanam naturam sibi sufficere posse ad evitandum peccatum, & præcepta Dei adimplenda*; hanc continenter rationem addunt: *cum sit inimicus gratiæ, quam Sanctorum preces evidenter demonstrant*.

§. CL. Ceterum non obstante illa Theologorum circa præfatum revelationis modum dissensione, istud tamen postremo verissimum nihilominus esse consequitur, Theologos omnes in agnoscenda ac profitenda dogmatis veritate adeo concordēs esse, atque constantes, ut doctrinam huic oppositam, qua hominem per solas naturæ vires legem Dei *quoad substantiam* servare, & sine peccato vivere posse asseritur, alii tanquam *ad Pelagii heresim pertinentem*, & in Pelagio damnatam; alii vero saltem velut *temerariam*, & quæ gravissima est post *heresim* censura, ceu *erroneam* pronunciare minime dubitaverint (CXLII). Quamobrem cujuslibet lectoris æqui amantioris judicio definiendum relinquimus, quid de singulari illa Catholici Jcti Thesi statuendum sit, quam Verbo Dei

Dei scripto & tradito, uti ostendimus, repugnante, SS. Patribus, & Conciliis refragantibus, communi sensu fidelium, concordique Theologorum catholicorum consensu adversante, tanta præfidentia, ac libertate palam obtrudere, propugnandamque suspicere ausus est, ut oppositum statuentes, velut *Juris naturalis inficiatores*, nec non *essentialis rerum ordinis inversores* traducere, Ascetarumque Principi *erroris* invidiam propterea conflare (§. XXI), a sæculis inaudita inter catholicos dictatoriæ auctoritatis usurpatione, atque licentia veritus minime fit.

Quum igitur judice S. Bernardo: *inter amicos contra veritatem nulla debeat esse meticulosa, cum sit perniciofa, palpatio a)*: haud proinde indignabitur Vir Clarissimus, quod SS. Patrum instituta secutus (§. VI.), ad pleniorẽ in discrimen adductæ catholicæ veritatis tutelam vigiliis meis conferre quidpiam hucusque conatus sim. Qua in re, si suscepti muneris partes a me impletas probe perspexerit; jam, non monente me, impositam sibi palinodiæ canendæ necessitatem promptus agnosceret; si tamen, ut sperare licet, pium doctiss. *Combesifisi* votum (§. VII.), pari religione sibi quoque imitandum putaverit; simul autem sequendum duxerit S. Hieronymi consilium: *Non erubescas de commutatione sententiæ: non enim es tantæ auctoritatis, ut te errasse pudeat b)*. Quid enim gloriosus, inquit S. Augustinus, *quam subijci, & vinci a veritate? Superet te veritas volentem; nam & invitum ipsa superabit c)*. Sed ut volentem ipsa superet, S. Cypriano hortante: *Orandus est Deus, ut non pertinaciter nostra amemus; sed quæ aliquando a fratribus, & collegis nostris utiliter, & salubriter suggeruntur, si sint vera & legitima, ipsa potius nostra ducamus: d)* nam S.

Augu-

a) Epist. 35. b) Lib. 1. adver. Rufin. C. 2. c) In Psal. 57. d) Epist. 71. ad Quintom.

Augustino rursus monente a): *veritas in pace catholica pacifico studio nobis est requirenda, paratis corrigi, si frazerne & recte reprehendimur. Quid? quod secundum propriam Cl. Jcti doctrinam: Veritas a quocunque prolata opus sit Spiritus sancti. Quicumque igitur contradicit agnitæ veritati, resistit Spiritui sancto, contrahit impedimentum respiscendi, & iram Dei in se provocat b).*

CA-

a) L. 1. de Trinit. C. 9. n. 12. b) Positione ult. de nexu & discrimine juris divini agendorum, cum jure credendorum pag. 52.